

TEMPS FUGIT ⁽¹⁾

“El record és el perfum de l'ànima” (George Sand)

“In illo tempore” ...

Corrien els anys 1962 a 1969 i fou en ixe temps (infància i adolescència...) quan alguns xiquets, després d'un terrible examen d'Ingrés, sobre tot per als “polloos” que veniem de les Escoles Nacionals (“el Parque” en el meu cas), mampreniem els estudis de Batxillerat. No eren moltes les opcions a triar: aleshores no hi havia al nostre poble cap Institut, i el d'Alzira era un Institut Laboral, per tant l'alternatita dels pares davant el futur educatiu dels fills era, que les criatures agafassen diàriament el tren cap a Xàtiva, amb un servei ben minso, o rascar-se la butxaca i pagar als franciscans de la O.F.M., o a les monges si tenien filles.

Foren set any de convivència per aules i corredors del Col·legi Sant Antoni, intensos, difícils, amb clars i ombres. Temps on tots arrimarem el muscle, en aconseguir, professors i alumnes, que l'esforç docent obtingués l'èxit que suposava esdevindre de majors homes de profit (les futures dones de profit, estaven fent el mateix camí al Col·legi de Mª Immaculada de les Mares Claretianes).

Passada la fosca dècada dels cinquanta, els anys seixanta (“Los felices 60”) foren un altra cosa. No sé si fou pels plans de desenvolupament econòmic, pel turisme, o per l'entrada dels tecnòcrates al Govern de Franco i la necessària pressència internacional, però Espanya començava a canviar (a pas de puça això sí!), i semblava que algú bri d'aire ja ens omplia els pulmons, i una certa llum s'albirava per les esclatxes del malson d'aquella dictadura on l'Església i l'educació religiosa tenien un paper fonamental. Un temps on les famílies feien tot el que podien per millorar l'educació dels fills, participant-hi també, en ixa tasca per tal de millorar el futur de la prole. Encara no s'havia arribat a una societat banalitzada, on sembla que és norma l'abandonament de responsabilitats educatives respecte als fills, on de vegades hom té la impressió, que la prole no siga sino un “efecte colateral” d'un mal (o bon) “polvo”. Tots estavem implicats aleshores, participavem: uns tenien art, i tots teniem part!

No obstant ser anys de fèrria disciplina i de doctrina catòlica, apostòlica i romana (“mitad monje, mitad soldado”), la veritat és que les forces de la reacció no pogueren amb nosaltres, i molts els ixirem “rana”, front a les expectatives doctrinàries del Règim feixista i els seus acòlits. Vull suposar que en part seria per la càrrega genètica o per la rebeldia que du intrínseca la juventut, o tal vegada una conseqüència lògica del principi físic d'acció-reacció, però essent just, alguna cosa tindria a veure el complicat treball docent de aquell “quadre de professors” tant divers i alhora tant complet. Hui sabem que, en el que pertoca a l'educació, jugavem en la “Premier League”.

Crec que és una bona causa evocar ací, amb discreta malenconia, per a la petita història sentimental del nostre poble, la memòria d'ixe temps, que malgrat alguna recança, ve sobre tot farcida d'agraïment cap a tots, també per a aquells que al meu entendre, tingueren esporàdicament una actuació gens justificable, sota l'obsessió malaltissa de la disciplina, hereva sens dubte de la brutalitat d'allò de “la letra con sangre entra”; en ixos casos el Col·legi semblava més un quarter que un centre docent, i l'allunyava del que cal entendre com a veritable “doctrina cristiana”. A més alguns

d'aquells homes (poques dones dintre el professorat) mereixen en qualsevol cas un reconeixement, encara que siga per què molt del que som, especialment d'allò millor que som, li ho devem a ells ,a la seua tasca, de vegades ingrata, a la seua capacitat pedagògica,al seu entusiasme docent,...i tot això en un context que no era com per a voltejar campanes.

Moltes vegades he pensat, que aquells frares eren un poc com els personatges de ficció al cinema, que no sempre la seua imatge exterior, la seua apariència, el seu aire, els seus actes, coincidix amb alguna cosa dels que ells eren en realitat ; tal vegada estaven també, d'alguna manera interpretant un paper en la pel.lícula de les nostres vides...potser aquesta reflexió ens expliqués algunes incògnites...Però deixem-se de cabòries i anem per feina:

Els qui manaven amb mà de ferro a aquell modernitzat casalot de Garcia Oquendo, eren una terna que formaven el Pare Rector, el prefecte d'estudis i el de disciplina ; i quines tres peces!. "El capo": El Pare Oltra, rector, que quasi sempre estava de viatge per Madrid (es deia que era confessor de Franco) ; era un filofeixista convençut i conseqüent. Amic de Blas Piñar (líder de grup d'extrema dreta "Fuerza Nueva"), i protector de la causa del general Llubich, a. "Don Vicente", un destacat líder de la resistència croata (aleshores feixista) contra el règim comunista Iugoslau del mariscal Tito; i que fou assassinat a la seua impremta del carrer Santa Anna, lloc on editava propaganda separatista. Era una mola de frare, la seua figura impressionava, i la llegenda que arrossegava era suficient per a que ens acollonarem sols de veure'l. Afortunadament per a la nostra esglaiada existència no s'ocupava directament de la nostra formació, estava per a feines més transcendents, per a salvar altres pàtries.

. L'altra "peladilla" era el Pare Tomás (de veritable nom Vicente). El recorde tot pulcre i atildat, però la seua figura resultava sempre un perill per a l'alegre jovenalla xarraire i joiosa que ompliem de veus les aules; segurament al seu entendre de Prefecte d'Estudis, eren massa veus i massa altes. Apareixia sobtadament pels cantons, sense fer soroll, per a "pillar-nos", i la seua presència no acostumava a dur res bó (alguna bufetada marca de la casa probablement!).

La terna la completava la figura enèrgica i un poc perdonavides del Pare Alberto: Presumit, no sabem si per templat, per ser de Madrid o per parlar francès, donava la impressió de creure's superior a la resta...en el que sí era el primer era en el nombre de galtades que ens repartia ; la disciplina semblava la seua obsessió. El seu deixeble avantatjat el Pare Benito (a. "Diego faroles", per les ulleres que se gastava!) no va arribar tant lluny, encara que li ficava afició (capaç de bufetejar sense immutar-se tot una classe, pel delicte d'estar xerrant i armant gresca en temps d'estudi!) ; en canvi tenia al seu favor la joventut i simpatia: deixant a banda les qüestions de disciplina, a tots ens queia bé ; a més era realment competent explicant Religió, dedicació docent en la que sols era superat per l'amenitat i poesia en la Història Sagrada que ens transmetia el Pare Ismael en les seues classes de "doctrina".

Un cop dibuixada la "Santíssima Trinitat" franciscana, i per seguir la Festa, veïem ara un mostrari (el que la memòria,sempre selectiva, vulga) del planter de professors d'aquell "florido pensil", on aixoplugats davall el mant de Sant Antoni, impartien doctrina (catòlica i imperial), i ens preparaven per a la conquesta del futur professional. La majoria eren molt qualificats en les seues disciplines, per al meu curt enteniment d'aleshores, més en les "lletres" que en les "ciències" d'aquell Batxillerat de les dues revàlides ; algunes d'aquelles glòries "franciscanes" sempre tindran el meu

afecte, i tres o quatre d'ells, sens dubte mereixerien per part dels carcaixentins alguna cosa més que aquest modest recordatori. Potser no foren vides eixemplars (com les d'aquells tebeos que jo llegia amb la mateixa delectació que els del "Capitan Trueno" o "Roberto Alcazar") però, si no teniu cosa millor que fer, creieu-me, paga la pena seguir llegint per tal de recordar-los...

Comencem per la intel·ligència preclara (llàstima el seu taranà autoritari), que significà el Pare Ricardo Olmos. Hi hauria per a escriure un llibre d'ell ; un veritable pou de filosofia, insondable, immens , com ell mateix (per això li deiem de malnom "el fartera"). Els seus coneiximents probablement haurien estat mereixedors d'un auditori més procliu a les reflexions existencials de la Filosofia ; explicava (bé, amb passió i conviccions) sols per a ments preclares ; i els que erem normals, feiem el que podiem per a seguir la seua oratòria, i també per a passar desapercebuts (tenia menys riscos). El pitjor eren las seues maneres, que en moltes ocasions remedaven l'aplicació pràctica de les idees de Nietzsche i el superhome: mala cosa per uns pipiolis que erem encara un projecte de quasi tot. No perdia el temps amb els dèbils, curts, obtusos o decididament rucs... Donava la impressió que arrosegava una veritable frustració per no poder desenvolupar totes les seues capacitats en aquell món mediocre,... però nosaltres no erem culpables!

El Pare Julián que, com Ismael i Benito, també donava Religió, era com "la insoportable levedad del ser"; el recorde una mica eteri, com ingràvid, quasi una ploma: un esperit feble necessitat de protecció... tal vegada per això morí tan jove. Tenia molt èxit davant les xiques de Mª Immaculada: cal suposar que la missa que els deia la seguirien amb especial devoció.

Un frare molt discret, silenciós, que apenes vaig conèixer era el Pare Jose Luis Llano: donava llatí i grec als de "lletres". Tenia un aspecte amb un cert misteri ; semblava cofit del "sentimiento trágico de la vida". Hom tenia la impressió que acabava de despenjar-se d'un quadre d' El Greco, circulant pels corredors com una aparició fantasmagòrica o una visió mística ,com la que tenien alguns orats ilustres.

Una veritable curiositat, una força de la natura, una insòlita tempesta d'estiu fou el Pare Lamberto Ivancic: Un frare iugoslau, del que no saberem si fugint de la dictadura comunista, aterrà ací, en territori amic, a temps per a donar-nos francès. El recorde sanguini i amb un vigor inusual ; tot en ell ens resultava excèntric i excessiu: el comportament a l'aula, el tipus d'ensenyament, les seues expressions: "bois sur bois" (deviem semblar-li bastant rucs!), la seua força, el seu esperit volcànic, tot ell. Fou un autèntic vendaval balcànic, una extravagància en aquella Espanya de "cerrado y sacristía"...

Però la dolçor de la llengua francesa sempre tindrà, per a les nostres vides, un nom: N^a Ana Perpiñá. Veïna d'Alzira, i malgrat això, les seues classes eren una delícia ; absolutament entranyable (ens tractava com a "petits infants"): una gràcia, vaja. Tingué la virtut d'aconseguir que saberem francès, i que ens agradés. Molt centrada i equànime, igual ens ensenyà a resar en francès ("Je vous salue Marie...") ,com La Marseillaise ("Allons enfants de la Patrie..."). Per cert crec que els últims anys duia perruca... era tan bona gent!

La clàssica llengua llatina tenia per a nosaltres majoritariament dos noms: "la" Palmira i En Teodoro Bajo. Na Palmira també venia d'Alzira però en nosaltres no despertava precissament simpatia ; del poc tracte que tinguérem amb ella, la recorde freda, distant, com una cariàtide d'Itàlica, i amb un fort caràcter de pomes agres que ens colpia d'allò més. Ja en aquella època els alumnes cantavem una cançó amb intenció

burleta, que amb la música de la coneguda peça “Anant a la font del gat” , introduïem la procacitat de dir “la Palmira i el Tomás”...No sé quina cosa vorien els nostres ulls petits, però el ben cert és que uns anys després el Pare Tomás penjà els hàbits, i ja com a Vicente uní la seua vida amb Palmira ; no us sembla meravellós?.

Hi havia un altra professora que, molt lluny d’es mussar , ens semblava més familiar, més amaneseta,...era Na Teresa Gimeno: Una formiga enfeinada, un atlas complet, desplegable, multicolor ; no se molt bé on li cavien tots els coneiximents geogràfics que rajava (potser s’acompleix ací, allò de “en pot menut va la bona confitura”). Tenia una vivor inusual, sempre com en tensió, sense cap llicència a relaxar-se ; tal vegada maldava per navegar per dalt de la seua condició femenina (eren temps de forta discriminació) i la seua talla menuda. Probablement donaria també història (aleshores eren Llicenciats en Geografia i Història) pero jo la vincule als accidents geogràfics, els rius, les capitals, i molt especialment a lo interessant que feia l’estudi de les diverses comarques espanyoles. Era molt bona ensenyant, i no li tremolava la veu davan les diverses bretolalles d’aquells impetuosos joves. A compte d’inventari recorde que m’expulsà un dia, per riure’m, per enguissnar, o alguna cosa pareguda... a fora, al replà de l’escala el Pare Tomas en donà un premi d’allò més divertit: dues galtades.

És el moment de fer un punt i apart per a evocar la figura del Pare Jose Luis Garcia Rodrigo. La seua memòria significa per a mi les millors vivències d’ixe Col.legi ; més meritori tenint en compte que la seua figura, prima, amagava un geni, que de tant en tant es desbocava i suposava un vertader flagell per algú d’aquells alumnes. Tanmateix, habitualment, era de condició pacífica, reflexiva i vivaç. Fôu un magnífic professor, una gran persona i d’un taranà tolerant, obert i demòcrata, que en aquells temps li comportaria sens dubte més d’un contratemps davant l’Ordre franciscana i el seu Provincial. . La seua tasca docent es centrava sobre tot en Geografia i Història. Com a curiositat mediàtica, va assolir la responsabilitat d’entrenar-nos per al programa de TVE “Cesta y Puntos”: Una barreja de bàsquet i estudis, on diversos col.legis d’Espanya competiem en coneiximents enciclopèdics. Cada equip tenia dos davanters, dos defenses i un pivot (el nostre, Ahullana, feia uns “rebots” que ni Pau Gasol). El Col.legi participà dos anys (o foren tres?). L’any que jo vaig tindre alguna cosa a veure (era capità i davanter) li guanyarem al Col.legi de Nostra Sra. De la Consolació de Tortosa (sí, catalanes! i nogensmenys a mí em semblaren criatures dolcíssimes, la Marta, la Mª Cinta, i especialment l’Àngels B. i T.),... i la següent eliminatòria perderem, (un vertader “robo”) contra els de Chamberí de Madrid... clar com que eren de la capital del “Imperio Austrohúngaro”!. En ixos dies d’estudi intens, on passarem recluits hores i hores dins del Col.legi, el Pare ens tractà com si forem de la família, no sols acomplia les seues obligacions preparant-nos acuradament per a la competició, sino que ens feia més dolç el trànsit amb berenars abundosos, cocacoles, café i (no deuria dir-ho) tabac: Recorde uns paquets de “Celta “ llarg, que eren infumables, però nosaltres se’ls fumavem. Ni tan sols puc responsabilitzar-lo de l’inici del poc saludable hàbit de fumar, però si de passar-me del tabac ros al negre, amb la qual cosa m’he estalviat en els meus anys de fumador, quantitat de diners: El qui no es consola...

Un altra acció que agrair-li, ja molt posterior , fou el ferm recolçament que sempre prestà a la cultura: gràcies a ell, un grup d’aficionats al cinema de Carcaixent poguerem, com a Associació d’Antics Alumnes, engegar un Cine-Club al Col.legi on ,aixoplugats sota la protecció del mant de Sant Antoni (segons encertada expressió de l’exalcalde socialista Vicent Pla), programaven el cine més compromés del moment. El ben cert és que ni Sant Antoni, ni el Pare Anselmo (aleshores Rector), ni el “sumsum

corda” ens haguera protegit ; ell era qui veritablement donava la cara per nosaltres, davant les forces vives locals (del Movimiento i de la Guardia Civil) que, seguint el dictat dels temps, malfiaven de tot flaire de cultura i llibertat. Gràcies Pare.

D’un temps una mica posterior (jo ja era dels majorots) era el Pare Andrés. El recorde bé, primparat en mig del llindar d’accés al pati, cuidant de l’ordre (potser aleshores se n’ocupava de la disciplina)... Tenia aquell home, un possat beatífic, content, com d’angelot ; semblava ixos frares que el cinema ens ha mostrat al capdavant de la cuina o sovintejant el refectori. Per l’aspecte rodó del seu rostre la crueltat infantil li va treure el a. “mig ou”. No li feia cap gràcia el malnom, potser per que pensava que feia alguna referència a la masculinitat... Déu ens lliure!, si en aquells temps de castitat ,per vots o per que sí, la majoria no pensavem en els frares com a esser sexuats. A algú ixa gracieta li va suposar una pallisa. No cal dir que ixa metodologia de correcció de les indisciplines, seria hui objecte de decidida actuació judicial. I és que convé recordar que vivíem en una dictadura, i els règims totalitaris donen coartada d’impunitat per a moltes accions execrables. El “Cuéntame como pasó” nostre era com era.

Hi havia un excel.lent professor de Llengua i Literatura (Espanyola,clar!) al que mai ningú li hem fet justícia a la seua dedicació, més bé al contrari ; aprofitant-nos de la seua bondat li preniem el pel, de vegades fins desquiciar-lo. Estic referint-me a En Teodoro Bajo Rodriguez. A nosaltres també ens donà llatí, però en la llengua de Cicerón no era el mateix. El problema era que no teníem encara talla intel·lectual per comprendre’l ; en les seues classes es desbocavem de sobte, com si tot el torrent hormonal propi de la edat “del pavo”, ens menara a transformar la serenor d’unes aules d’estudi, en un animalari més propi per a espècies de normal engabiades. Crec que la seua impotència per a controlar “el ramat” li amoinava, li dolia profundament, tant com per a deixar-li un solatge d’amargor que amb el temps li afectaria greument a la seua salut. Gran conversador, estava dotat d’una prístina lucidesa, així com d’un enginy i fina ironia que endolcien d’allò més la seua estampa “pulcra leonina” . Llàstima que alguns se n’adonarem massa tard ; quanta vida ens perderem!.

Un altra bona peça que tots haverem volgut tenir en les millors famílies, i que nosaltres gaudíem també com a professor de Llengua i Literatura fou “el pifo”, a. que corresponia a la tempestuosa figura que representà En Salvador Signes. No he entés mai aquell malnom, no he sabut d’on li venia, si fos de pifiar, ell no es mostrà mai ni desensertat, ni inoportú. Vaja, un misteri. Sabia molt més que aparentava, i és que tot li brollava com d’una font de turbulentes aigües lingüístiques, amb la facilitat amb que els rius van a la mar (que és el morir...) ; d’oratòria clara i contundent, mai pretenia fer-se el docte, i ens facilitava molt la comprensió i l’estima per ixes matèries, amb l’ajut d’un text exquisít del catedràtic de l’Institut de Xàtiva, N’ Angel Lacalle. Era un terratremol de professor, on els eventuais accesos colèrics, ocultaven la veritable bonhomia del seu caràcter. Li mudava “la color”, s’ablamava quan algú el treia de polleguera, i no faltaren les ocasions: erem unes criatures per domesticar... Enfi, que hi havia que tenir molta paciència.

Entre una collecció tan diversa de glòries docents, que maldaven per aconseguir educar-nos en els valors i instruir-nos en els coneiximents, sempre amb la disciplina com a veritable espasa de Damocles, aleshores imprescindible per aconseguir ixa desitjada síntesi pedagògica,... hi havia alguna excepció a ixa dura regla ; ells ens serviren com a vàlvules d’escapament d’ixa sobrepressió ambiental, i que contribuiren

sens dubte, a que poguerem suportar, mal que bé, el microclima social i espiritual de l'aquells temps difícils. Ahí van dos o tres noms:

En Pascual Peralt, professor de gimnàstica (Educació Física li deien). Les seues classes eren un "relax", un descans per als nostres cervells, perillosament recalfats de tanta sabiduria. Ens feia fer unes taules de "gimnasia sueca" que duia acuradament apuntades en unes fitxes. Ell d'antuvi feia la demostració i nosaltres les repetíem varies vegades. A més durant la classe podíem practicar esport, que aleshores era quasi exclusivament jugar al futbol: Un cop a la setmana anàvem al "Campo de Deportes de las FET y de las JONS" (que aixina es deia el camp de futbol que hi era on hui és la Plaça de la Biblioteca): Una festa!. Per suposat, i com és ben conegut, aprofitava per a peixcar futurs actors per al grup teatral Àgora, amb bastant èxit per cert. Hui aquest home (falangista autèntic) forma part del paisatge sentimental i cultural de Carcaixent ; i que dure.

Un altra meravella era En Juan José Méndez, professor de dibuix. Era la bondat i generositat personificada, tant que li preniem el pèl. Recorde algunes classes absolutament caòtiques, a l'aula hi havia un trasbalsament continu, un xivarri apoteòsic; allò estava a mig camí entre el saló d'una pel·lícula de l'oest i el camarot dels germans Marx. I malgrat la impotència que segurament li afligia, aconseguia surar per sobre la maror deslligada de l'adolescència convulsa, fent la seua tasca docent que comportava el dibuix linial o artístic; acuradament ens repassava aquelles làmines, i ens ensenyava com corregir els defectes, que no eren pocs, i com no pifiar-la al passar a tinta aquells dibuixos linials. Deuria tenir una paciència infinita i una convicció docent a prova de bomba per suportar, sempre amb bon ànim, aquell galliner. Malgrat que pronte vaig tindre clar que el dibuix no era el meu, jo era feliç en les seues classes.

Un altre oasi d'alegria on arrecerar-se al caliu familiar, eren les classes de Matemàtiques d'En Juan Torres del Valle (també donava física i química). Persona molt simpàtica i agradable, que tenia una gràcia especial per a la docència plaent de les matemàtiques, tal vegada no amb brillantor universitària, però, pràctic i senzill, aconseguí amb la seua reiteració constant que no s'enfitem d'elles. Era molt proper als alumnes, i ens ensenyà quantitat de regletes nemotècniques per a recordar questions espinoses que no eren poques en les assignatures de ciències. Per eixemple (encara la recorde) : "quando el oso toca el pito, el mico rompe el plato!"...a que "mola"? ; sembla una contrasenya, però el que volia veritablement recordar era la relació "de sulfuroso-sulfito ; de sulfúrico-sulfato" (àcids i sals corresponents). Va tindre "mala pata" i morí jove com a conseqüència d'un accident de trànsit.

Com tot no potser alegria en la casa del Senyor,... convé citar ara i ací a un professor d' Educació Física que ens inspirava veritable terror. Era En Juan Antonio Mini de Leiva: el nom ja imposava respecte, pero a més el seu tarannà era absolutament autoritari, no de bades era un càrrec provincial important de Falange. Els companys d'Alzira dien (per aterrir-nos encara més) que se passetjava per la ciutat veïna tot possat de camisa blava i amb dos perillosos dobermans. Encara recorde, absolutament esglaiat, les seues classes de gimnàstica i els meus intencions poc exitosos de botar el potro i el plinto. És cert que la meua grassor no m'ho feia fàcil, però és que la por em tenia paralitzat. Total, un cromó. També donava Política (calia dir "Formación del Espíritu Nacional": on era més digerible, sempre que li parlaves -i bé- de la Falange (Espanyola Tradicionalista i de las JONS) i de Jose Antonio Primo de Ribera (Presente!). Cap problema: per una part jo venia molt preparat, "gràcies" al mestre En Salvador Solanes, que m'havia instruït a manta sobre "los caidos por Dios y por España", i em coneixia a tota la "penya" de la camisa blava d'allò més (Matias Montero, Onésimo Redondo,

Ramiro Ledesma, i Jose Antonio, clar!), i per altra tots teniem bastant pràctica “joseantoniana”, donat que tots els dies cantaven el “Cara al sol” al hissar banderes, i el “Prietas las filas” al abaixar-les... “Pomporrutas Imperiales”!

Era bastant rar trobar docents de gènere femení en aquells temps, una de les excepcions, un vertader oasi en el desert, fou Na Rosa Forés, a la que recorde com a referent de “Física i Química”. Era una dona “de carn i ossos”, esplèndida, de veu ferma, contundent,... no de bades era de Borriana ; Felliniana de formes, les seues qualitats més que obrir-nos les orelles a la ciència, aconseguia obrir-nos els ulls com a plats, i puc donar fe que algú company de pupitre li despertava (qüestió d’edat) vibracions hormonals de lo més intenses : Una dona tan física podia esdevindre fàcilment un mite eròtic d’adolescència,...i és que en les seues classes hi havia bona química. El que fou important és que aconseguí que saberem apreciar l’encant que poden tenir les ciències físiques i químiques, si tens la sort que te les expliquen bé. A mí em sentà millor la química (àcid + base = sal + aigua), l’orgànica fonamentalment. M’agradava ; li ho entenien tot, i la imaginaven molt.

Parlant de Química, va caure per allí, en quint de Batxiller, a un personatge pintoresc, “raro, raro”: En Ramón Cabello. Venia de fora, probablement d’Alzira, i no tenim per què dubtar dels seus coneiximents químics, però de poc ens aprofità, no li acompanyà l’èxit en la seua capacitat docent : amb ell la “pasta” química se’ns va fer agra. No l’enteniem. Ens dugué màrtirs amb el Sistema Periòdic dels Elements, i la configuració electrònica dels àtoms: $1S^2, 2S^2P^6, 3S^2P^6D^{10}, \dots$ Un planeta ignot: ens resultava un jeroglífic incompreensible d’altra galaxia, o un mitssatge xifrat de l’agent 007 . S’embolicava de tant en tant, i no aconseguí que ens fascinem per la ciència química. Una pena...

Ara, necessàriament toca un altre punt i apart, i és que la personalitat docent que ve ara, s’ho val. Parlem d’ En Vicente Llopis: canella fina. A mí, les seues classes em fascinaven. “Don Vicent”, que també era boticari, venia de València diàriament, i era allò que diríem un Senyor, així amb majúscules. Significà per a molts de nosaltres un altra dimensió de l’ensenyament que no poguerem sino aprofitar. Estava dotat amb la esbalaïdora naturalitat del que posseïx talent i cultura, alhora que generositat i bondat. Elegant, semblava un catedràtic d’universitat, o un Senador antic, probablement d’un partit conservador (neoliberal diríem hui). Era més el possat, sempre de traje amb armilla, que no l’edat, encara que per a nosaltres era molt major, tal vegada sobrepassava els 65 anys. Sempre amb “havà” a la boca, que anava consumint amb la mateixa parsimònia que, d’una forma didàctica i agradable, anava desgranant tots els misteris de les ciències matemàtiques. La seua tasca pedagògica va ser per a mí com vore la llum en la tenebra de les “ciències”. Recorde que, malgrat les meues insuficiències, em va tractar amb un afecte especial ; era com tindre alhora, al mestre, al pare i a l’avi tot en una peça. Es pot demanar més?...quina pena que sols varem poder disfrutar-lo en sext de Batxiller i en “Preu”, just abans de la “diàspora”.

També el Pare Jacinto Fernandez (Largo i Mendez) fou una gran figura docent. Professor d’Història extraordinari ; era un frare pulcre, adust, cultivat, minuciós, amb una formació cultural que endivinaven immensa ; sempre venia a classe puntual, molt polit, ben pentinat i perfumat ; era massa intel·ligent per a ser sols presumit... Sens dubte devia de partanyer a una classe superior , de cuna i de frare. En les seues classes magistrals, les paraules li brollaven pausadament, tal com inhalava el fum del seu “Camel” sense broquet ; explicava la història amb la fluïdesa del qui unix

coneiximents, oratòria, passió i capacitat docent. Eren unes classes magnífiques, molt per sobre del que era habitual, a mi em tenia corprés ... Sempre vaig pensar que estava infrautilitzat; segurament era mereixedor de tasques de més substància que ocupar-se d'explicar la història a aquella "troupe" adolescent... Tingué una bona eina amb aquell text excel·lent de Reglà, Jover i Seco.

La figura que vull recordar ara és sens dubte el professor més insòlit que tinguerem aquella generació de batxillers. Donava Formació del Espirit Nacional i era d'origen andalús de Jaén (o era estremeny?)... Sens dubte l'accent i la gràcia les conservava intactes. Era N' Eladio Sanchez de Alcazar Garrido (així tot complet!). Tenia un aire desenfadat, irònic, com d'estar "de volta de tot"; molt lluny de l'ambient beat i dictatorial de l'època; va ser un vent fresc davant tanta disciplina, tanta missa i tanta tonteria. Degut al moment polític i a la seua formació en lleis (era advocat) centrà la seua docència, i ens feu un gran favor, en les noves lleis del "Movimiento" i "otras Leyes Fundamentales del Reyno", que el dictador Franco s'havia tret de la màniga, per maquillar el seu règim feixista, i deixar-ho tot "atado y bien atado" ("El Fuero del Trabajo, el Fuero de los Españoles, la Ley de Cortes, la Ley de Sucesión a la Jefatura del Estado", i altres que ni recorde, ni ganes!). N'Eladio resultà una "modernitat" de lo més refrescant. Era molt didàctic i tenia una gràcia innata que tots agràrem.

En un col·legi religiós com el de Sant Antoni, no podia faltar una personalitat beatífica com va ésser el Pare Santiago Miró: Una veritable "floreçilla" de Sant Francesc; menudet, molt devot, originari de Cocentaina, i de vocació missionera. Ens donà Religió en primer de batxiller i desplegà la seua bondat i beatitut, intentant despertar vocacions entre aquelles criatures tendrals. En va aconseguir sis o set, però amb el temps hem comprovat que la fé ha trontollat, i aquella fascinació religiosa en xiquets de sols deu anys, durà més bé poc; crec que tots deixaren els estudis del Seminari, i hui formen part dels seglars integrats en la societat civil; el més que va aconseguir el Pare Santiago ha estat que algú siga hui regidor del PP. En fi, "els camins del Senyor són inexcrutables"...

Si hi hagué una persona discreta, entusiasta i amb una inquietut constant per la cultura i la vida, ixe mèrit cal atribuir-li-ho a Fra Àngel Martín. Madrileny de naixença ("nobody is perfect")...era capaç de contagiar-te la seua passió per la literatura: Un pou de saviesa. Crec recordar que a més, tenia un profund coneiximent de música clàssica i era un expert en fotografia...jo el recorde amb satisfacció, pel seu caràcter obert i dialogant, en la classe i fora. Inclús intercanviarem opinions i sensacions a propòsit del disc de Joan Manuel Serrat dedicat a Antonio Machado, poeta. Teniem la sensació alguns alumnes, que una ment lúcida com la seua, era un luxe en ixos temps, i que en la comunitat estava una mica deixat de costat entre els frares, com a marginat; potser tinga que vore amb la diferència entre ser "Pare" o "Fra", o la discriminació que nosaltres percivíem, tal vegada responguera a qüestions més terrenals, com ser més intel·ligent i més cult, tant que se'l intuïa "perillosament" demòcrata... Segurament les seues habilitats docents, la seua persuasió, foren les responsables de que jo, que soc "de ciències", siga profundament "de lletres": "Nihil obstat"!

"Chocho/a = Persona que por vejez tiene debilitadas sus facultades mentales./ Persona que tiene mucho cariño o simpatía por otra, por ejemplo un niño."... Tota aquesta definició, del Diccionari d'ús de l'Espanyol" de Maria Moliner, ve a conte pel següent entranyable personatge que tingué la responsabilitat també d'ensenyar-nos

Filosofia, en temps de, ... primer menjar, després moltes coses, i a la fi si de cas filosofar... Estic parlant del Pare Anselmo a. "el chochas": no era vell, i les seues facultats mentals eren excel·lents, no donava senyals de caduquejar, tot al contrari, era més bé lúcid, i moltes coses més: presocràtic, aristotèlic, tomista, kantianista... L'imperatiu categòric que representava, es mostrava de vegades, circumspecte i reflexiu com un mussol, contrastant amb el seu incesant moviment de mans, que li donava una característica particular, com pastant els profunds pensaments filosòfics.

Al meu Col·legi, en aquell temps, hi hagueren altres, també sens dubte rellevants, però a aquella promoció no ens tocaren tant en sort, o tal vegada foren tan suaus o discrets que la seua petjada l'ha esborrada el temps més fàcilment... tanmateix com no citar a N'Eduard Soler i Estruch, professor, arquitecte, dibuixant i pintor, escriptor, cronista, ... una illa de dignitat valenciana en mig d'un oceà d'espanyolisme i olé!. Sempre, en matemàtiques, a voltes amb els eixos de coordenades i ensenyant-nos a llevar (o era treure?) denominadors, o a millorar els dibuixos, o a estimar la llengua, una llengua que aleshores no era la meua, ni per suposat la d'aquell col·legi, ni la d'aquell país... o també altres professors com els col·legues En Francisco Garrigues, a. "el metgiu", cardiòleg, que ens donà Biologia, (nosaltres no tinguérem al bo d'En Pascual Boquera), alhora que s'ocupava d'aquelles glorioses revisions mèdiques a la seua clínica al carrer Mestre Giner, que eren una veritable festa.. o la figura impactant d'En Bernardo Martí, tocòleg, que ens donà Ciències Naturals, i que tenia també clínica privada a la "finca dels metges" al carrer Sant Antoni, on una placa ens informava dels continguts de la seua, per a nosaltres misteriosa, especialitat: "Partos, matriz, rayos X, Onda curta", ... i tot això en les dones. ¡Mare meua!

Més enllà d'aquell col·lectiu de docents, en aquella maror humana del col·legi, existiren altres històries en aquell escenari docent, traços d'una època de "vida i color" i de gris perla, com l'uniforme que duïem; llampecs d'unes instantànies en color sépia que encara no hem perdut entre la pols del temps...

Els "recreos" vigilats, el pati dels castigats, la missa dominical, tots en formació cap al Convent, els primers anys de rosaris i letanies, els exercicis espirituals a Santo Espiritu del Monte (Gilet), la lectura pública de les notes a l'Aula Magna (per a escarni i oprobí de no ningú), els quadres d'honor i "les medalles" a l'aprofitament i a la conducta, la Festa de Sant Tomàs d'Aquino, les aventures dels interns i migpensionistes, quart i revàlida (i el mal de ventre a l'Albereda de Xàtiva abans de baixar a l'Institut "Josep de Ribera"), la primera decisió de pes: triar ciències o lletres, fumar en els waters, les primeres contestacions al principi d'autoritat, sext i revàlida (més mal de panxa!), els nous aires de llibertat que s'albiraven, ...

Ixe paisatge fotogràfic, respon a vivències, que potser atendien més a les circumstàncies que no pas a les persones, i encara que tot importe, coincidireu amb mí que aquella "Festa" queda de prou suficientment retratada, ¿no trobeu?. Venen les "Festes Majors" del 2006, i no convé, després d'un any de feina, anar molt més lluny, carregant als carcaixentins lectors de massa reflexions ni massa romanços, encara que siga desde l'emoció com altra manera de coneixement. La paciència lectora també té un límit.

Espere m'hagen perdonat l'excés, però no he pogut resistir la tentació ("la carne es débil") i he aprofitat la confiança i l'oportunitat del "Llibre de Festes" d'enguany per a acomplir amb un deure moral, el meu reconeixement, i de molts dels que tinguérem l'oportunitat de rebre la formació pedagògica dels Pares Franciscans a

Carcaixent. Una generació més, entre tantes que som deudors del seu esperit, de la seua dedicació, de la seua fe. Malgrat que el balaç, més enllà de la bona formació acadèmica, siga molt distint per a cadascú, en funció del costat de la ratlla (“la delgada línea roja”), on qualsevol de nosaltres hem acabat situant-nos ; hi ha que reconèixer que una cosa eren les seues pretensions, i un altra, la realitat de la qual són, sols en part, responsables.

El que potser m’ha passat al evocar la història siga, allò que deia Peter Kramer (psiquiatra, pioner del Prozac): que “sols s’és feliç en el record”,... per això els actors d’aquesta obra han eixit tan ben parats en la funció teatral que hem (re)presentat per a tots vostés. Millor ¿no?.

“Pau i bé”.

Carles Mayordomo

(1) Al meu company d’Ingrés i Batxillerat, i amic Julián Coll Ferrer, per a que ho disfrute allà on estiga.